

PRESSEMEDDELELSE

18. oktober 2023

DEN EUROPÆISKE MENNESKERETTIGHEDSDOMSTOL BESLUTTER AT ANTAGE IRAK-TORTURSAGERNE OM "OPERATION GREEN DESERT" TIL BEHANDLING.

PÅLÆG TIL DK'S REGERING OM AT BESVARE KRITISKE SPØRGSMÅL OM:

A. TILFANGETAGELSERNE OG OVERGIVELSERNE TIL TORTUR I IRAK 2004/05

B. DK-RETSSYSTEMETS DEFEKTER VED HØJESTERETS M.FL. BEHANDLING AF SAGERNE 2011-2022

Som repræsentant for de irakiske torturoverleverere er jeg anmodet om i DK og internationalt at oplyse følgende om sagen, hvor Højesteret i Danmark d. 31. maj 2022 frifandt Forsvarsministeriet i de 23 Irak-tortursager om Operation Green Desert. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har, efter gennemgang af Højesterets dom, klageskrivelserne m.v. d. 9. oktober afgjort, at sagerne er "ADMISSABLE". Dette sker kun, hvis der er udsigt til, at DK vil kunne dømmes for væsentlige krænkelser af den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Domstolen har nu stillet følgende kritiske spørgsmål til Danmarks regering:

1. Did the facts of which the applicants complain in the present case fall within the jurisdiction of Denmark (see, for example, *Al-Skeini and Others v. the United Kingdom* [GC], no. 55721/07, §§ 132-137, ECHR 2011; *Belozorov v. Russia and Ukraine*, no. 43611/02, §§ 83 to 89, 15 October 2015)?

2. Have the applicants been subjected to treatment in breach of Article 3 of the Convention and for which the Danish State was responsible?

3. Did the applicants have a fair hearing in the determination of their civil rights and obligations, in accordance with Article 6 § 1 of the Convention?

4. Was the length of the proceedings in the present case in breach of the “reasonable time” requirement of Article 6 § 1 of the Convention?

5. Did the applicants have access to a court, under Article 6 of the Convention, and an effective domestic remedy at their disposal for their complaint under Article 3, as required by Article 13 of the Convention?

Disse spørgsmål drejer sig om:

Spørgsmål 1 (Impunity)

Kan Danmark som stat gå fri for ansvar blot som følge af, at den hårdhændede behandling og tilfangetagelse fandt sted uden for dansk territorium, eller om hidtidig praksis fra domstolen betyder, at dansk militær under aktionen skulle opfylde Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som Danmark har skrevet under på?

Spørgsmål 2

Har den danske stat ansvar for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling i forbindelse med tilfangetagelserne, afholdte forhør og overgivelsen til shiamilitserne.

Spørgsmålene 3 og 5

Er der ved domsstolsbehandlingen i Danmark 2011-2022 handlet i overensstemmelse med de krav, som Danmark skal opfylde med hensyn til torturoverleveres mulighed for at overvære og deltage i den civile retssagsbehandling af deres sager, og om kravene til retfærdig og effektiv, herunder fair, ligeværdig behandling blev opfyldt, da Østre Landsret og Højesteret forberedte, behandlede og afgjorde sagerne igennem nævnte årrække. Er Civilstyrelsens afslag på fri proces fra 2012 til 2015 et brud på EMRK?

Spørgsmål 4

Er domstolens krav til effektivitet og hurtighed ved behandlingen af sagerne opfyldt, specielt i betragtning af, at der er hengået 11 år fra sagsanlæggene i 2011 til Højesterets frifindelse af Forsvarsministeriet i 2022.

Menneskerettighedsdomstolens beslutning af 9. oktober 2023 betyder, at den ansvarsfrihed, som Danmarks Højesteret besluttede i 2022 – såkaldt “impunity” ikke bliver det sidste ord i sagen, og at denne domstol på det foreløbige klagegrundlag har fundet, at der må sættes alvorlige spørgsmålstejn ved, om det kan være rigtigt, at Forsvarsministeriet (A) går fri fra ansvar for både hvad der passerede i Irak i 2004 og 2005. For det andet betyder domstolens beslutning af 9. oktober 2023, at det skal afgøres, om (B)

retssystemet i Danmark, dvs. de to involverede domstole i Danmark (ØL og HR) har krænket Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ved ikke at have givet dem adgang til en reelt retfærdig rettergang i deres 23 individuelle sager, og at de derved af domstolene i Danmark er blevet afskåret fra at opnå retfærdighed som torturoverleverere.

Det er bestemt ikke hverdagskost, at klagesager mod Danmark bliver optaget til behandling ved domstolen i Strasbourg og absolut ikke sager, hvor det drejer sig om mulig dansk ansvar for tortur overfor civile irakere, som den tidlige morgen d. 25. november 2004 under dansk militær ledelse og direkte deltagelse blev trukket ud af deres hjem, for øjnene af familier ført bort til forhør og senere overgivet til transport til torturfængslet. Forsvarsministeriet og Kammeradvokaten har igennem alle årene anvendt en ganske enorm mængde ressourcer på over 50 mio. kr. med det formål primært helt at undgå sagen og, da dette ikke lykkedes, at modvirke dens opklaring og fremdrift. Dette er i betydeligt omfang sket i samvirke med Civilstyrelsen, Østre Landsret og Højesteret samt andre aktører.

Det er – også – disse bestræbelser, der nu skal til intensiv undersøgelse i forhold til de internationale forpligtelser, som Danmark er omfattet af, særligt i tortursager, hvor staten skal præstere effektiv og loyal indsats omkring sandheden i sagen og give de skadelidte reel oplevelse af adgang til retfærdighed som led i den fysiske og mentale sårheling.

Torturofrene gør gældende i deres klage, som nu skal til behandling, at den danske stat under de skiftende regeringers ansvar desværre har gjort det modsatte af det, som Danmark som foregangsland i kampen mod tortur ellers påberåber sig og har forpligtet sig til at præstere.

Efter sagsanlæggene i 2011 og 2012 blev der i perioder ydet meget væsentlig fagkyndig bistand fra ATSF (Inge Genefke & Bent Sørensen's Antitortur Støttefond), IRCT (International Rehabilitation Council for Torture Victims) og fra Dignity (Dansk Institut mod Tortur). Torturoverleverne har bedt mig om at takke herfor og takker også Amnesty International Danmark, der ligeledes har bakket op om sagen. Der takkes også til whistlebloweren, den næstkommanderende ved Operation Green Desert, oberstløjtnant Anders Kærgaard, der er vidne i sagen, og som i 2015 blev tildelt Rådet for Menneskerettigheders hæderspris under Dansk Institut for Menneskerettigheder.

Østre Landsret dømte d. 15. juni 2018 Forsvarsministeriet for ansvar i de 18 af de 23 sager.

Højesteret frifandt pure Forsvarsministeriet d. 31. maj 2022, hvorefter klageskrivelser er indgivet til EMD, hvor et særligt dommerudvalg har gennemgået sagerne og fundet dem egnede og relevante til behandling ved selve domstolen.

Yderligere oplysninger om sagen kan bl.a. læses på www.iraktortursager.dk eller ved henvendelse til undertegnede på telefon 40784354.

København, d. 18. oktober 2023

Christian Harlang